

A szegedi m. kir. Ferencz József-Tudományegyetem bőr és nemikórtani klinikájának (igazgató Poór Ferenc dr. egyet. ny. r. tanár) és Hódmezővásárhely tj. város Erzsébet-kórházának (igazgató: Genersich Antal dr. egyet. m. tanár) közleménye.

Adatok a magyar Alföld dermatophytonflórájának ismeretéhez.*

Irták: vitéz Berde Károly dr. egyet. m. tanár, bőrklinikai adjunktus és Szentkirályi Zsigmond dr. kórházi főorvos.

(Beérkezett 1927. XI. 9.)

A magyar Alföld déli szakaszának pathogen fonálgomba flórájáról 1927-ben számolt be Berde (Folia Cryptogamica 5. nro. I. vol. 1927), ki e vidéken 17 gombafaj jelenlétét mutatta ki, melyek között gyakoriság tekintetében első helyen a *Mikrosporon Audonini*, *Achorion Schönleini* és a *Trichophyton violaceum* állanak, e vidék centrumát képező Szeged város bőrbeteganyagában pedig a dermatomykosisoknak igen magas arányszámát állapította meg. (1924—25. években 20%.) Annál különösebbnek tűnt fel már akkor, hogy a kutatási terület északi szegélyéhez csatlakozó, s a Nagyalföld középső szakaszát képező Tisza-Maros szög lakosságából alig került fonálgombás beteg nevezett szerző észlelése alá. E körülmény okát felderítendő, az 1926. év őszétől 1927. év őszéig terjedő év folyamán vizsgálat tárgyává tettük e vidék viszonyait oly módon, hogy e terület legnagyobb városának, Hódmezővásárhelynek egyrészt 13.000 főnyi kórházi ambulans beteganyagát, másrészt iskoláinak 6918 főnyi serdületlen tanulóját felülvizsgáltuk, amikor is megállapíthattuk, hogy e 60.000 lakost számláló város és környéke nem csak hogy elkerülte a háborút Európaszerte követő Tineajárványokat, hanem a dermatomykosisok gyakorisága tekintetében ritka kedvező viszonyokat tüntet fel. A 13.000 főnyi kórházi járóbeteg közül mindössze husznál állott fenn valamely fonálgombás bőrbetegség,** ami az összes betegeknek 0.15%-át, a bőrbetegeknek (539) pedig 3.7%-át teszi. A város viszonyai szempontjából még kedvezőbbé válik ez az arány (2.4%), ha tekintetbe vesszük, hogy e 20 beteg közül 7 távolabbi vidékről származott. A dermatomykosisoknak az iskolásgyermekek közt való gyakorisága tekintetében a viszonyok csaknem ideálisnak mondhatók, amennyiben a kereken 7000 gyermek között csak 14, azaz 0.2% találtatott fertőzöttnek.

A lakosság települési viszonyai indokoltá

teszik, hogy az iskolásgyermeket e szempontból két csoportba osszuk. A magyar Alföld lakosságának átlagosan csak $\frac{2}{3}$ -a az, mely városokban vagy községekben települt meg, $\frac{1}{3}$ -a a helységek hatalmas kiterjedésű határában egymástól néha 1—2 km. távolban szétszórta, apró földbirtokain, az u. n. tanyákon lakik. E földművelő-állattenyésztő nép a helységekben ritkán fordul meg, a fiatalabbak akár éveken keresztül sem, s bátran el lehet róluk mondani, hogy intenzívebb érintkezésben vannak háziállataikkal, mint családjukon kívülálló embertársaikkal. E népréteg gyermekei számára az állam és a községek a határ különböző pontjain, egymástól 6—10 km. távolságban külön iskolákat tartanak fenn, melyeknek egyenkint 20—50 főnyi növendéke van. Ezen iskolák látogatottsága kemény télen és mostoha időjárás esetén föltötte gyér. Az általunk vizsgált terület 60.000 lakosa közül 36.000 lakik a városban, 24.000 a tanyákon s a 21 városi iskolában 4992, a 35 tanyai iskolában pedig 1986 gyermeket vizsgáltunk meg. A tanyák népének e szempontból való felülvizsgálása az első kísérlet volt Magyarországon. Míg a városi iskolák növendékei között 12 fonálgombás betegséggel fertőzött gyermeket találtunk (0.24%), addig a tanyaiak között csak kettőt (0.1%). Ha most tekintetbe vesszük, hogy a kórház anyagában is mindössze három olyan tanyai felnőtt lakos fordult meg kiknél dermatomykosis állott fenn (0.5%-a az összes bőrbetegeknek), úgy megállapíthatjuk, hogy a tanyák népénél a fonálgombás betegségek száma úgy absolute mint relative kisebb, mint a különben is kedvező viszonyokat mutató városi lakosságnál.

A gombás megbetegedések legnagyobb csoportját úgy a városban, mint a tanyákon a trichophytiasis teszi (47%), ami az újabb magyarországi gyűjtésekben (Ballagi,¹ Berde,² Szathmáry³) a mikrosporiasis hatalmas térhódítása miatt egyedül álló jelenség, de ennél is meglepőbb és egyuttal szomorúbb a favus capitis magas arányszáma (29.5%), ami csak megerősíti Berde²-nek azon korábbi megállapítását, hogy a favus a magyar Alföldön a háboru óta terjedő tendenciát mutat. Igen kedvező azonban ezzel és a fent említett

* A Szegedi Egyetembarátok Egyesületének orvos-tudományi szakosztályában 1927. X. 29-én tartott előad. s kivonata.

** Mivel kutatásunk elsősorban a járványkeltő bőrgombákra vonatkozott, a *Pityr versic*-ra és *erythrasma*-ra nem voltunk tekintettel.

magyarországi gyűjtések adataival szemben a mikrosporiasis ritkasága, amennyiben a vizsgált terület autochton lakosain e betegséggel mindössze két ízben találkoztunk.

A kórokozó gombák kitenyésztése és identifikálása 34 esetünk közül 26 esetben sikerült. E tekintetben a legtöbb nehézséggel a felületes trichophytiasis körtermékeinek vizsgálata járt. *Az identifikálás legfeltűnőbb eredménye e vidék flórájának fajokban való szegénysége*, amennyiben mindössze 8 gombafaj jelenlétét állapítottuk meg. A trichophytonok közül csak animalis típusokkal találkoztunk, és pedig a *Tr. gyps. asteroidesszel* (19.23%) és a *Tr. faviforme ochraceummal* (7.7%). *Meglepő a human típusok teljes hiánya*, holott más magyarországi gyűjtésekben ezek, nevezetesen mint Délkelet-Európa legközönségesebb speciere, a *Tr. violaceum* vezetnek. Gyűjtési területünkön mindenek felett az *Achorion Schönleini* vezet (38.46%), mely mellett szorványosan fordulnak elő a *Mikrosporon Audonini*, az *Achorion Quinckeanum*, az *Epidermophyton inguinale* és *interdigitale* s egy sarjadzó gombafaj.

Ha adatainkat a magyar Alföld déli szakaszának már korábban ismert flórájával hasonlítjuk össze, úgy az elmondottak után csupán arra kívá-

nunk reámutatni, hogy a vizsgált területen egyetlen olyan gombafajt sem találtunk, amilyent a szegedi egyetemi bőrklinika korábban ismertetett anyaga fel ne mutatott volna. E vidék kedvező viszonyainak, s flórája szegényes-voltának okát pedig egyrészt e terület korlátozott forgalmi viszonyaiban, másrészt lakossága sociális, kulturális és települési rétegződésének körülményeiben találjuk meg. E terület lakossága 64%-ban földművelő, nagyobb részben jómódu kisparaszt. Az iparral foglalkozók csupán 20%-át teszik a lakosságnak, ezek is első sorban önálló kisiparosok. A lakásviszonyok, s a gyermekek testének és ruházatának tisztasága tekintetében **Szentkirályi** a helyszínen igen jó benyomásokat nyert, főként a földműves elemnél. *Az a nagyvárosi proletárréteg hiányzik itt, amely a leghálsabb talaját szokta képezni a humán típusú trichophytonok és mikrosporonok által előidézett járványoknak.* Ehhez járul a tanyák lakosságának izoláltsága. Ugyanezen viszonyok magyarázzák meg továbbá az animalis trichophyton típusok dominálását, s szorítják csaknem kizárólag a legszegényebb város lakó réteg gyermekeire a favust, szemben a tanyák népével.

Irodalom: 1. Dermat. Wschr. Bd. 83. Nr. 32. — 2. Arch. für Dermat. Bd. 152, H. 1. — 3. Orvosi Hetilap 1926. Nr. 17.